

SULKAVAN KUNTA

Tarkastuslautakunta

ARVIOINTIKERTOMUS VUODELTA 2020

Tarkastuslautakunta
18.5.2021

Sulkavan kunnanvaltuustolle

ARVIOINTIKERTOMUS VUODELTA 2020

1. TARKASTUSLAUTAKUNNAN TEHTÄVÄ, KOKOONPANO JA TYÖSKENTELY

Kunnanvaltuuston päätöksellä 12.6.2017 § 44 on toimikaudeksi 2017-2021 tarkastuslautakuntaan valittu seuraavat jäsenet ja henkilökohtaiset varajäsenet:

Varsinainen jäsen:	Henkilökohtainen varajäsen:
Virta Vesa, puheenjohtaja	Pärnänen Kyösti
Nokelainen Sirpa, varapuheenjohtaja	Muttilainen Anna
Virta Leila	Sihvola Marttiina
Luomaluha Ritva	Tiainen Mervi
Alusniemi Veli-Pekka	Kaasinen Unto

Lautakunnan sihteerinä on toiminut tilintarkastaja Aki Rusanen BDO Auditor Oy:stä.

Toimikauden alussa lautakunta on laatinut nelivuotissuunnitelman koko toimikaudelle.

Vuoden 2020 toiminnan ja talouden käsittelyä varten on lautakunta kokoontunut kahdeksan (8) kertaa. Vuoden 2020 työohjelman mukaisesti lautakunnan painopistealueina olivat: perusopetus, henkilöstö, kirjasto, varhaiskasvatus, terveystalospolitiikka, elinkeinotoimi, Järvi-Saimaan Palvelut Oy:n ja Sulkavan Palvelu Oy:n toiminta, rahoitus ja investoinnit. Kokouksissa on saatu selvityksiä kunnan toiminnan ja talousarvion toteutumisesta. Kokouksissa on kuultu kunnanjohtajaa ja muita kunnan johtavia viranhaltijoita sekä JSP Oy:n ja Sulkavan Palvelut Oy:n toimitusjohtajia ja henkilöstöä. Lisäksi lautakunnan jäsenet ovat tutustuneet hallinnon pöytäkirjoihin, toiminta- ja taloussuunnitelmaan, tilinpäätökseen, tilintarkastajan raportteihin sekä tilinpäätöskertomukseen.

Lautakunta on saanut selonteon vuoden aikana vastuullisen tilintarkastajan suorittamasta tarkastuksesta ja käsitellyt tilintarkastuskertomuksen.

Lautakunnan työskentelyssä on otettu huomioon lautakunnan jäsenten esteellisydet.

Vuoden 2019 arviointikertomus on käsitelty valtuustossa 1.6.2020 § 31. Kunnanvaltuusto merkitsi tiedoksi tarkastuslautakunnan arviointikertomuksen vuodelta 2019. Lisäksi

kunnanvaltuusto pyysi, että kertomuksen tummennetuista kohdista kunnanhallitusta antamaan tarpeelliset selvitykset valtuustolle. Selvitykset pyydettiin antamaan lokakuun 2020 loppuun mennessä. Saadut selvitykset on käsitelty valtuustossa 30.10.2020 § 54. Annetut selvitykset olivat riittävät. Arviointikertomuksen johdosta lukiosta on annettu perusteellinen selvitys. Lukion haluttavuutta edistävillä toimenpiteillä on ollut positiivista vaikutusta. Lukion oppilasmäärä on kääntynyt lievään kasvuun. Kunnan ja Terveystalon välisen sopimuksen asiakastytyväisyysmittausta ei vielä saatu täsmennettyä.

Näiden tietojen perusteella tarkastuslautakunta antaa Kuntalain 121 §:n mukaisen arviointikertomuksen vuodelta 2020.

Tavoitteiden määrittely

Vuoden 2020 tilinpäätöksen esittämistapa on rakenteeltaan edellisvuoden mukainen. Tilinpäätöksen luettavuutta on parannettu lisäämällä aikaisempaa enemmän toiminnan suoritustietoja. Tilinpäätökseen sisältyy laajahko henkilöstöraportti. Tilinpäätös on laadittu tilinpäätöksen laatimisesta annettua suositusta mukaillen. Valtuusto on määritellyt vuoden 2020 talousarviossa sitovat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet. Talousarviossa sitovia toiminnallisia tavoitteita on määritelty lukuisa määrä kaikille hallinnonaloille. Tilinpäätöksessä on kohta kohdalta esitetty talousarviossa määritelty sitova tavoite ja sen toteuttamiseksi tarvittava toiminnallinen tavoite ja sen toteutuma. Esitystapa on selkeä ja se antaa riittävän tiedon kunkin tavoitteen toteutumisesta. Tilinpäätökseen on lisätty eri tehtäväalueille niiden keskeisimpiä suoritustietoja. Suoritustiedot antavat kuvan tuotettujen palvelujen määrästä ja yleensä laajuudesta sekä yksikkökustannuksista.

Taloudellisten tavoitteiden (määrärahat) toteutumat on esitetty selkeästi ja vertailu edelliseen vuoteen on. Samoin taloudellisten tavoitteiden toteutumapoikkeamia on selostettu riittävästi tilinpäätöksessä.

2. ARVIO VALTUUSTON ASETTAMIEN TOIMINNALLISTEN JA TALOUDELLISTEN TAVOITTEIDEN SAAVUTTAMISESTA

2.1. Yleistä

Valtiontalouden tasapainottamistoimien vaikutukset ovat jo pitkään heijastuneet voimakkaasti kuntatalouteen. Selvimmin tämä on näkynyt kuntien valtionosuuksien määrässä. Valtionosuudet ovat pienentyneet valtionosuusleikkausten vuoksi. Lisäksi valtionosuuksien rahamäärä ei ole seurannut kustannusten todellista muutosta. Koronaepidemian kuntataloudelle aiheuttamia vaikutuksia on valtion puolesta torjuttu lisäämällä kuntien valtionapuja. Tavoite oli, että nämä lisätyt valtionavut kompensoivat muutoin kuntataloudelle epidemian aiheuttamia kustannuksia ja tulonmenetyksiä. Käytännössä epidemian vaikutukset kuntataloudelle ovat kuitenkin jääneet ennakoitua vähäisemmiksi. Pikaiset toimintatapojen muutokset mm. siirtymällä etäopetukseen ja

etätyöskentelyyn ovat vähentäneet kustannuksia. Valtionavustuskompensaatiot ovat olleet suurempia kuin epidemian aiheuttamat kustannuslisäykset ja tulomenetykset. Käytännössä tämä näkyy sekä Sulkavan kunnan että yleensä kuntien positiivissa vuosituloksissa. Pitemmällä aikavälillä tämä ei poista kuntatalouteen kohdistuvaa kustannuspainetta.

Parina viime vuonna talous merkittävästi elpyi ja kääntyi kasvuun. Parhaiten tämä näkyi parantuneessa työllisyyskehityksessä ja sen heijastumisessa myös kuntien verotulokertymiin. Selkeimmin tämä on näkynyt yhteisöverotulojen kehityksessä, mikä on ollut myönteistä. Koronaepidemia on kuitenkin muuttanut nyt ainakin tilapäisesti tämän kehityksen. Työttömyys on kääntynyt jyrkkään kasvuun ja se tulee heijastumaan kuntien verotulokertymiin. Työttömyyden kasvu on kohdistunut erityisesti matkailu-, ravintola- ja henkilöliikennealoilla.

Koko kuntakentän talouden kehitys vuonna 2020 oli hyvinkin positiivinen. Kuntien ja kuntayhtymien tilinpäätösten ennakkotietojen mukaan kuntatalous vuonna 2020 kehittyi ennako-odotusten vastaisesti siten, että alijäämäisten kuntien määrä jäi vähäiseksi.

Sulkavan kunnan talouden kehitys on poikennut yleisestä kuntatalouden kehityksestä positiivisempaan suuntaan jo usean vuoden ajan. Vuosi 2020 ei tehnyt siitä poikkeusta. Keskeisin syy tähän on sosiaali- ja terveydenhuollon menojen vakiintuminen vuoden 2017 kustannustasoon tai hyvin lähelle sitä. Samoin kunnan status osasaaristokuntana on säilynyt.

Kunnan vuosikate oli 938 euroa/asukas ja ed. vuonna oli 575 euroa/asukas. Talousarvion muutoksen jälkeen vuosikatetavoite oli 281 euroa/asukas. Talousarviomuutoksella lisättiin palvelujen ostojen ja avustusten määrärahaa 0,216 milj.euroa. Talousarviossa ennakoitiin Terveystalo-sopimuksen tuovan toimintaan säästöä ja tämä toteutuikin. Käyttötalouden kokonaiskustannukset pysyivät maltillisena. Kunnan verotulot ylittivät talousarvion 0,239 milj.euroa, mutta kasvoivat edelliseen vuoteen nähden 0,494 milj.euroa. Valtionosuudet ylittivät talousarvion 0,715 milj.eurolla ja olivat edellisvuotta 0,974 milj.euroa edellisvuotta suuremmat. Valtionosuuksien ylitys talousarviossa selittyi koronaepidemian vuoksi korotetuilla valtion avustuksilla.

Kunnan ulkoiset käyttötalouden toimintamenot kasvoivat edelliseen vuoteen nähden 2,5 %. Toimintatuotot alenivat 3,7 %. Toimintamenojen lievä kasvu ja toimintatulojen alentuminen vaikutti siten, että toimintakate kasvoi 3,4 %. Alkuperäiseen talousarvioon ja muutettuun talousarvioon nähden toimittiin kokonaisuutena talousarviota paremmin. Erityisesti verotulot ja valtionavustukset olivat selkeästi ennakoitua paremmat. Käyttötalouden talousarviomuutos oli pieni jo toisena vuonna peräkkäin. Käyttötalouden sisällä talousarvion poikkeamat jäivät pienehköiksi. Johtamisen ja yleis- ja taloushallinnon osalta oli ylityksiä. Säästöä syntyi peruspalvelulautakunnan alaisissa menoissa sekä sivistustoimen että terveydenhuollon palvelujen kohdalla.

Kunnan talouden kehitystä on seurattu vuoden aikana ajantasaisesti. Terveystalo-sopimuksen seuranta on parantunut. Sopimuksen kaikista osista ei ole vielä kukaan yhteneväistä tulkintaa ostajan ja palvelujen tuottajan välillä. Keskeisin tulkintaero on palvelun laadun mittaamisessa. Kunnan taloudesta merkittävimmän osan muodostavat palvelujen ostomenot, mitkä olivat n. 65,7 % kunnan käyttötalouden menoista. Nämä

menot tulevat suurelta osin Terveystalo-sopimuksesta ja Järvi-Saimaan Palvelut Oy:n kanssa tehdystä ostopalvelusopimuksesta. Sote-kustannukset ovat Terveystalo-sopimuksen myötä suuruusluokaltaan nyt paremmin ennustettavissa kuin aikaisempina vuosina. JSP Oy:n palvelujen ostoa hallitaan yhtiön kanssa vuosittain tehdyllä sopimuksella. JSP Oy:n kustannukset ovat olleet kasvussa useamman vuoden ajan.

2.2 Tavoitteiden toteutuminen

2.2.1 Yleistä

Tulosalueisiin ja tulosityksikköihin tutustumisensa ja tilinpäätöksen perusteella lautakunta esittää omassa arviointikertomuksessaan niitä asioita, joita sen mielestä ei ole riittävästi tuotu esille toimintakertomuksessa.

Tavoitteet on talousarviossa määritelty jaolla; Toiminnan tavoitteet talousarviovuodelle 2020, toimenpiteet ja tavoitteiden toteutuminen. Hallintokuntakohtaisesti on määritelty yksityiskohtaiset tavoitteet. Määriteltyjen tavoitteiden määrä vaihtelee huomattavasti hallintokunnittain. Tavoitteita on määritelty hyvinkin tarkalle tasolle. **Tarkastuslautakunnan käsityksen mukaan nyt määritellyistä tavoitteista voisi erottaa, mitkä ovat valtuustoon nähden sitovia tavoitteita ja mitkä ovat muutoin toimintaa ohjaavia tavoitteita.**

2.2.2 Johtaminen/Kunnanhallitus

Kunnanhallituksen vastuulla on lukuisa määrä eri toimintoja.

Keskeisin tulosalueen tavoite ja myös koko kunnan strategisena tavoitteena on ollut kestävä kuntatalous ja tämä tavoite on myös toteutunut hyvinkin myönteisesti jo kolmantena vuonna peräkkäin.

Kunnanhallitus toimii kunnan asuntoviranomaisena. Tavoitteen mukaisesti vuokra-asuntojen kehittämissuunnitelma on pantu täytäntöön. Kunnan omistamat vuokrataloyhtiöt on fuusioitu ja kunnan suoraan omistamat vuokratalokiinteistöt on siirretty Sulkavan Vuokratalot Oy:lle. Vuokra-asuntojen käyttöaste on ollut hyvä.

Kunnanhallitukselle määritellyt keskeiset tavoitteet; strategiatyö, kuntakonsernin hallinnollinen ja taloudellinen tarkastelu, kestävä kuntatalous, elävä elinkeinoelämä. Strategiatyön käytännön päivitys siirtyy vuonna 2021 aloittavalle valtuustolle. Kuntakonsernin toiminnallista kehittämistä on tehty mm. keskittämällä vuokra-asunnot yhdelle yhtiölle. Sulkavan Palvelut Oy:n vesilaitostoiminnan ulkopuolisten tehtävien siirto on vireillä. Kunnan talous on kaikilla mittareilla mitattuna tasapainossa. Elinkeinoelämän tilanteesta kertoo se, että kunta on kahdeksanneksi yrittäjäystävällisin kunta valtakunnallisessa Suomen Yrittäjien kuntabarometrissä (alle 10.000 asukkaan kunnat).

Kunnan työllistämistoimiin on koronaepidemia vaikuttanut negatiivisesti, erityisesti kuntouttavan työtoiminnan järjestämisessä. Työllisyystilanteeseen vaikutti koronan

vaikutukset yritystoimintaan, erityisesti palvelualoilla. Kunnan työttömyysprosentti vuodenvaihteessa oli 15,3 % kun edellisellä vuonna oli 10,9 %. Etelä-Savon työttömyysaste oli vuodenvaihteessa 13,2 %. Kunnan työllistämien henkilöiden määrä jäi edellisvuotta alhaisemmalle tasolle, mistä johtuen kunnan Kelalle maksama osuus työmarkkinatuesta kasvoi 0,083 milj.eurosta 0,097 milj.euroon. **Kunnan työttömyysasteen nousu on erittäin huolestuttavaa.**

Kunnan kiinteistöjen vuotuinen hoito ja kunnossapito ostetaan pääsääntöisesti JSP Oy:ltä. Sopimus on kohtuullisen toimiva. Kiinteistöjen vuosikustannukset ovat pysyneet maltillisena. Kiinteistöistä on laskettu korjausvelka. Korjausvelan määrä ei ole merkittävän suuri. **Korjausvelka on laskettu kuitenkin viimeksi vuonna 2017 ja tämä laskenta on tarpeen päivittää ajan tasalle.**

JSP Oy:n ja kunnan välinen palvelusopimus on toteutunut hyvin. Korona on vaikuttanut toimintaan monin tavoin, mutta pääosin palvelusopimuksen mukaiset asiat on voitu tehdä. Toimintaan ei ole tullut reklamaatioita ja tämän perusteella sopimus on toiminut hyvin. Huoltopyynnöt toimii hyvin nykyisessä järjestelmässä. Varsinaisia asiakastytyväisyyskyselyjä ei ole tehty. Palautekanavaa pyritään tiedottamisella aktivoimaan. Toimintojen kustannustietoisuutta ollaan parantamassa. Läpinäkyvyyttä pyritään edelleen lisäämään. Toiminnassa haetaan yhteneväisiä käytäntöjä koko yhtiön toimintaan.

Sulkavan Palvelut Oy huolehtii kunnan vesi- ja viemärlaitostoiminnasta ja teollisista kiinteistöistä. Jätehuoltoasiat ovat siirtyneet 2020 vuoden alusta kunnalle Sulkavan Palvelut Oy:stä. Vesilaitostoiminnassa on mittava investointitarve lähivuosina. Laitoksen koko huomioon ottaen tämä on taloudellisesti ongelmallista. Sulkavan Palvelut Oy:n taloudessa on selkeä tasapainottamistarve. Käytännössä tämä merkitsee vesi- ja viemärlaitoksen taksojen korotuksia useana vuonna. Investointien rahoittamisessa jouduttaneen turvautumaan myös omistajan pääomasijoituksiin jossain muodossa.

Kunnan elinkeinotoimen toimintaa on tilinpäätöksessä selostettu laajasti johtuen runsaasta tavoiteasetannasta. Tavoitteita on määriteltä 17 ja nämä on jaettu vielä toimenpiteisiin. Koronasta johtuen joitakin tapahtumia peruuntui. Osallisuuden varmistamiseksi ja yhteisöllisyyden kehittämiseksi suunniteltua ideapankkia ei perustettu.

Koronaepidemia on vaikuttanut henkilöresurssien suuntaamisessa eri toimenpiteiden välillä. Kunnan viestintää elinkeinotoimesta on vahvistettu. Asumisen markkinointi on osittain siirtynyt tonttihinnoittelupäätösten viivästymisen vuoksi. Kuluneen vuoden määrärahat olivat riittävät. Kunnan elinvoimastrategia on ohjannut elinkeinotoimen tavoitteen asetantaa ja toiminnassa strategian tavoitteet ovat pääsääntöisesti toteutuneet.

Kunnan omistamien toimitilojen käyttöaste on hyvä. Yksityisten omistuksessa on vapaata tilaa jonkin verran. Välitöntä uusien toimitilojen rakentamistarvetta ei ole. Kunnan virastotalossa on joustavan työn mahdollisuus yrityksille ja etätöitä tekeville asiantuntijoille. Matkailun merkitys kunnalle ja kunnan näkyvyydelle on suuri. *Luontomatkailun merkitys on kasvava ja se on jatkossa yhä tärkeämpi kehittämiskohde.*

Kunnan ja yrittäjien välinen vuorovaikutus on monipuolista. Kunnan elinkeinopoliittisilla toimenpiteillä tulisi erityisesti vaikuttaa kuntaan suuntautuvaan muuttoliikkeeseen. Kunta elää kuntalaisista.

Joukkoliikenteessä bussivuoroihin on tullut muutoksia edelliseen vuoteen nähden. Muutoksista tiedottaminen on jäänyt vähäiseksi. Aikatauluista tulisi olla ajantasaiset tiedot kunnan nettisivuilla ja keskeisissä asiakaspalvelupisteissä. Tavoitteen mukaisesti asiointiliikenne haja-asutusalueella jatkui.

Kunnanhallituksen tulosalueen käytettävissä oleva määräraha (netto) oli 1.145.422 euroa ja toteutuma oli 1.299.084 euroa. Talousarvio ylittyi 153.662 eurolla. Ylitys aiheutui suurimmalta osalta vuokra-asuntojen remontoineista, mitä ei kirjattu taseeseen ja vuokratuottojen jäämisestä alle talousarvion.

2.2.3 Yleis- ja taloushallinto

Yleis- ja taloushallinto vastaa lähinnä kunnan sisäisten tehtävien hoidosta. Tavoitteena oli taloushallinnon ja henkilöstöhallinnon prosessien tarkastelu. Em. prosessien tarkastelua on jatkettu, mutta tarkemmin etenemisestä ei raportoida.

Asiointipisteen asiakasmäärä väheni ilmeisesti koronan vuoksi. Edellisenä vuonna asiakasmäärä olikin poikkeuksellisen suuri. Koronan jälkeen yhteispalvelupisteen toiminta ilmeisesti palaa entiseen merkitykseensä. *Asiointipisteen merkitys on kuntalaisten palvelumuotona ja paikkana tärkeä.* Toimipisteessä on helppo asioida.

Henkilöstöhallinnon yhtenä keskeisenä tavoitteena oli sairaspissaolojen vähentäminen tai pitäminen enintään nykytasolla. Tässä ei kuitenkaan onnistuttu vaan sairaspissaolopäivien määrä kasvoi. Valtuuston määrittämät toiminnalliset tavoitteet ovat muutoin toteutuneet. Tavoitteena on ollut Terve työpaikka -mallin sisäänajo yhdessä työterveyshuollon kanssa. Kunnan henkilöstötoimintaa hoidetaan aktiivisesti. Henkilöstötoimen tavoitteena on kaikinpuolinen työskentelyolosuhteiden hyvä ylläpito ja henkilöstön motivointi aktiiviseen toimintaan. Riskinä on henkilöstöorganisaation pienuus ja sitä kautta sijaisjärjestelyjen haasteellisuus. Työhyvinvointikyselyjä tehdään säännöllisesti (Pulssi). Em. kyselyllä saadaan tarkempi selvitys henkilöstön työtyytyväisyydestä ja kehittämistarpeista. Työpaikkakokouksia pyritään pitämään säännöllisesti.

Määrärahoja tulosalueen käytössä oli 418.321 euroa ja toteutuma oli 436.593 euroa. Talousarvio ylittyi 18.272 eurolla.

2.2.4 Peruspalvelu/sivistystoimi

Peruspalvelutoimi vastaa sivistystoimen palveluista (varhaiskasvatus, peruskoulut, lukio, kansalaisopisto, kirjastotoimi, nuorisotoimi) ja vuoden 2017 alusta Terveystalolle yhtiöitetyistä sosiaali- ja terveystoimen palveluista. Lisäksi kunta vastaa virkalääkäripalveluista, sosiaalityöntekijöiden palkoista, ympäristöterveydenhuollosta ja

sosiaalitoimen hallinnosta. Vapaa-aikatoimen palvelut siirtyivät vuoden 2020 alussa kunnanhallituksen alaisuudesta peruspalvelulautakunnan alaiseksi toiminnaksi.

Varhaiskasvatuksen maksuttomuus, kotihoidon kuntalisän tuplaaminen ja 13 kuukauden lapsilisän maksu tavoitteen mukaisesti toteutui.

Tavoitteen mukaisesti varhaiskasvatuspaikka on pystytty järjestämään lain edellyttämässä ajassa. Varhaiskasvatuksen kaikki tavoitteet ovat toteutuneet lukuun ottamatta koronapandemian vuoksi pitämättä jääneitä arviointipalavereita.

Varhaiskasvatussuunnitelma on tehty. Henkilöstömitoitukset ovat säännösten mukaiset. Päivähoidon täyttöaste on hyvä ja myös käyttöaste on kohtuullinen. Yhteistyö kotien, kunnan muiden yksiköiden, järjestöjen ja seurakunnan kanssa on toimivaa. Toimitilat ovat hyvät, mutta kalustus tarvitsee uusimista erityisesti ergonomian kannalta.

Kiinteistönhuolto on ollut toimiva. Aika-ajoin tulisi tehdä asiakastyytyväisyyskyselyjä. Erilaisiin päivähoidontarpeisiin on pystytty vastaamaan hyvin.

Varhaiskasvatuksen brutto- ja nettopäivän hinnat nousivat edelliseen vuoteen verrattuna selvästi. Suurin syy tähän on koronaepidemian vaikutus mikä vaikutti hoitopäivien määrää alentavasti. Hoitopäivän hinnan kehitys muutoin on ollut maltillista mutta kuitenkin nousussa. Päiväkodin täyttöaste oli 97 %, mutta käyttöaste jäi 66,5 %:iin. Samoin perhepäivähoidossa täyttöaste Nupun osalta oli 100 % mutta Leppiksen osalta jäi 77,8 %:iin. Käyttöasteet olivat kuitenkin reilut 60 %. Kodinhoitotukea saavia perheitä oli 21 ja kuntalisää saavia perheitä 7. Nämä pysyivät edellisen vuoden tasossa.

Talouden osalta toimittiin maltillisesti. Toimintamäärärahojen käyttöprosentti oli noin 92,6 %.

Perusopetuksessa tavoitteita on määritelty poikkeuksellisen paljon. Tavoitteet on määritelty kustannuspaikkatasoisesti. Perusopetus joutui toimimaan koronan vuoksi osan aikaa etäopetuksessa. Korona on muutoinkin vaikeuttanut opetuksen toteuttamista keväästä lähtien. Opetuksen järjestämistä alaluokkien kohdalla vaikeutti henkilökohtaisten työlaitteiden puute. Sekä oppilaat että opettajat toimivat omilla laitteillaan. Pitemmällä aikavälillä opetuksen henkilökohtaiset laitteet olisivat perusteltuja. Opetuksessa pystyttiin antamaan tavoitteen mukaisesti kolmiportaista tukea oppilaille (yleinen tuki, tehostettu tuki ja erityinen tuki). Yläkoulun toimintaa vaikeutti korona samoin kuin alaluokkien toimintaa. Koulupäivien rutiinit on pitänyt suunnitella uusiksi. Yläkoulun toiminnalliset tavoitteet on pystytty toteuttamaan jokseenkin tavoitteen mukaisesti.

Valtuuston asettamat toiminnalliset tavoitteet ovat kokonaisuudessaan toteutuneet hyvin. Kunnan perusopetuksen taso on pysynyt hyvänä myös koronaepidemian aikana. Opetuksen hyvän tason mahdollistaa pätevä opettajisto. Lukion olemassaolo tukee hyvin perusopetuksen opettajatarvetta ja opettajarekrytointia. Perusopetuksen kustannukset ovat pysyneet kohtuullisina suhteessa koulukokoon nähden. Oppilasmäärä alentuu tulevina vuosina ja se lisää paineita oppilaskohtaisen kustannuksen kasvuun ja kouluverkkoratkaisuihin. **Oppilashuollollisiin palveluihin tulee kiinnittää enemmän huomiota.** Oppilaille on tarjolla kohtuullisen hyvin kerhotoimintaa. Yhteistyötä kodin ja

koulun välillä tulisi aktivoida. Hanketoiminta tukee hyvin opetustoimintaa ja tuo lisäresursseja opetukseen.

Järvi-Saimaan Palvelut Oy:n tuottamiin palveluihin on oltu kohtuullisen tyytyväisiä mutta kustannustaso on nousussa. Opetuksen käytössä olevaa opetusvälineistöä on ajantasaistettu. Tietotekniikan ulkopuolisten palvelujen saatavuudessa on ajoittain ongelmia.

Koulukuljetuksia ei tarvittu keväällä kahden kuukauden aikana ja tämä näkyi luonnollisesti kustannussäästöinä. Koulukuljetukset ovat olleet toimivia.

Oppilasmäärä esiopetuksen oppilaat mukaan lukien oli 168 ja se on alentunut 11:een edellisvuoteen ja sitä edelliseen vuoteen nähden 21:llä. Oppilasmäärän alentuminen on huolestuttava suuntaus. Aamu- ja iltaopetuksen tuntimäärä väheni edellisen vuoden 1316:sta 982 tuntiin. Tuntimäärän alentumisessa heijastuu koronan vaikutus. Koulukykydityksen piirissä olevia oppilaita oli tilastointipäivänä (20.9) 143. Kyyditettävien oppilaiden määrä kasvoi edellisvuodesta vaikka kokonaisoppilasmäärä alenikin.

Talouden osalta perusopetuksen kustannukset jäivät selvästi alle talousarvion ja toteutumisprosentti oli 89,7 %.

Lukiotoiminnassa valtuuston määräämät toiminnalliset tavoitteet lukiotoiminnassa ovat kohtuullisesti toteutuneet. Lukion markkinointia on lisätty ja monipuolistettu. Lukion oppilasmäärään on saatu jopa hienoista kasvua. Taloudessa on toimittu valtuuston hyväksymän talousarvion puitteissa.

Sulkavan Lumo Oy:n (lukion oppilaiden yritystoiminnan edistäminen) toiminta on pidettävä aktiivisena ja hyödynnettävä yhtiötä lukion markkinoinnissa ja yrittäjyyslinjan toiminnassa nykyistä tehokkaammin.

Kansalaisopisto ei pystynyt toimimaan talousarviotavoitteiden mukaisesti. Kansalaisopiston toimintaan niin kuin muihinkin lähipalveluna annettaviin toimintoihin on vaikuttanut korona. Kansalaisopiston toiminnassa tämä näkyi sekä opiskelijamäärien että kurssilaisten lukumäärässä sekä järjestettyjen opetustuntien lukumäärässä. Nämä kaikki alenivat selvästi. Koko opiston kurssilaisten määrä aleni 6237:stä 5033:ee eli 19,3 %. Sulkavan osalta kurssilaisten määrä aleni 1473:sta 1224:ään eli 16,9 %. Sulkavan netto-opiskelijoiden määrä asukasluvusta aleni 14,85 %:iin edellisen vuoden 16,48:sta. Vuoden 2020 toimintaa kuvaavat suoritustiedot eivät anna oikeaa kuvaa pitemmällä aikavälillä kansalaisopistotoimintaan kohdistuvaan kysyntään koronan vuoksi. Toiminnan kustannukset jäivät alle talousarvion.

Kirjaston toiminta pysyi koronasta huolimatta hyvällä tasolla. Lainausmäärät eivät juurikaan alentuneet edellisvuodesta. Asukasta kohden lainamäärä oli 15,57 kun se edellisvuonna oli 16 lainaa/asukas. Toiminnan kustannukset lievästi kasvoivat 81,43 €/asukas 84 €/asukas. **Toiminnallisena tavoitteena olleen e-aineiston käyttöönnotto**

siirtyi vuodelle 2021. Kirjaston palvelujen kannalta tämä olisi merkittävä lisä. Taloudellisesti toimittiin talousarvion puitteissa.

Vapaa-aikatoimen talous jäi selvästi alle talousarvion. Toiminnan nettokustannukset olivat n. 86 % talousarviosta. Vapaa-aikatoimen tapahtumien järjestämiseen vaikutti korona merkittävästi. Suunniteltuja tilaisuuksia ei voitu järjestää suunnitellusti vaan jouduttiin etsimään vaihtoehtoisia ratkaisuja tai niitä jäi kokoaan järjestämättä. Nuorisotoimelle määritellyt tavoitteet toteutuivat kohtuullisesti. Kulttuuritoimessa äitienpäiväkonsertti ja kunnan 390 vuotisjuhlat järjestettiin striimattuna. Suunniteltuja tapahtumia ei muutoin järjestetty. Liikuntatoimessa kaikenlainen ryhmäliikunta jäi pääosin järjestämättä tai järjestettiin supistettuna koronan vuoksi. Tavoitteena olleita polkupyöriä ei hankittu.

Sivistystoimen tulosalueen käytössä oli 4.978.362 euron nettomääräraha ja käyttö oli 4.563.244 euroa. Talousarvio alittui 415.118 euroa. Tulosalueen talousarvion toteutumassa menot jäivät alle talousarvion ja tulot puolestaan ylittivät talousarvion. Talousarviossa koronan vaikutukset näkyivät mm. koulukyydityskustannusten säästöinä (n. 107.000 €). Talousarviosäästöistä noin puolet tuli perusopetuksesta. Huomattavan talousarviosäästön perusteella olisi ollut mahdollista hankkia etäopetukseen kaivatut etätyövälineet.

2.2.5 Peruspalvelu/sosiaalitoimi

Sosiaali- ja terveystoimen palvelut on vuoden 2017 alusta sopimuksella siirretty Attendo Oy:n järjestettäväksi ja edelleen liiketoimintakaupan myöstä vuoden 2019 alusta Terveystalolle. Kunnalle itselleen jäi vähäinen määrä viranomaistehtäviä.

Toiminnan määrärahat ovat perusturvan sosiaali- ja terveydenhuollon kohdalla. Sopimuksen käytännön valvontaa hoidetaan kuitenkin kunnanhallituksen toimesta. Kunnanhallituksen on varmistettava että palvelut toimivat sopimuksen mukaisesti. Kunnan hallitus on edelleen nimennyt sote -ohjausryhmän jonka tehtävänä on valvoa sopimuksen toimivuutta.

Terveystalo-sopimus on kokonaisuutena toteutunut kohtuullisen hyvin. Sote-palvelujen ulkoistamisella haettiin kustannussäästöjä ja tämä tavoite on myös toteutunut. Sopimuksen kustannuksesta ei ole ollut erimielisyyttä vuoden aikana. Koronaepidemia on vaikuttanut merkittävästi palvelujen käyttöön vuoden aikana ja se on ohjannut koko toimintaa. Henkilöstön työtyytyväisyyttä on selvitetty vuoden aikana ja työtyytyväisyyteen tulee kiinnittää aktiivista huomiota. Toiminnassa hoitopääsyajat myös kiirettömään hoitoon ovat olleet kohtuulliset. Henkilöstötilanne lääkäritoiminnoissa on ollut pääsääntöisesti hyvä. Hoitohenkilöstön osalta ikääntyminen tulee aiheuttamaan haasteita ja henkilöstön saatavuuteen on kiinnitettävä ajoissa huomiota. Viranomaispalvelujen toimivuus on ollut toimiva. Viranomaispalvelut hankitaan nyt Sosteri-kuntayhtymältä.

Toiminnan suoritettuja on vähitellen saatu myös kunnan käyttöön. Saadut suoritettiedot voisi esittää laajemminkin. Suoritettujen perusteella kaikki suorittemäärät ovat

alentuneet pääasiassa koronan vuoksi. Huomio kiinnitty erikoissairaanhoidon TK:n lähetemäärään mikä on alentunut 513:sta 305:een. **Missä määrin lähetemäärä on alentunut koronan vuoksi ja missä määrin on mahdollista lähetekäytäntöä muutettu? Olennaista tässä on se, että kuntalaiset saavat asianmukaisen hoidon oikeassa paikassa ja oikeaan aikaan.** Hammaslääkärille pääsy on heikentynyt.

Sosiaali- ja terveystoimen nettomeno talousarviossa oli 12.459.624 euroa ja toteutuma oli 12.166.847 euroa. Talousarviosäästöä syntyi 292.777 euroa.

Kunnan itsensä vastuulla oleva perustuva on hoidettu tavoitteiden mukaisesti. Viranomaistehtävät on siirretty Sosterille 1.6.2020 lukien. Ostopalveluja valvotaan yhteistyössä Sosterin ja Avin kanssa. Palveluista tiedottamista on lisätty.

2.2.7 Rakennus- ja ympäristötoimi

Rakennusvalvonnassa on otettu käyttöön tavoitteen mukaisesti sähköinen lupapiste ja sähköinen arkistointi. Sähköinen luvan hakeminen on hyvällä tasolla. Vuosittain myönnettyjen rakennuslupien määrä on hienoisessa laskussa. Myönnettyjen lupien määrä oli 43 kun se edellisvuonna oli 46. Tietoisessa on myönnetty kunnossapitoavustuksia 92.398 euroa yhteensä 258 yksityistiekilometrille.

Toimialan määrärahat olivat talousarviossa 490.067 euroa ja toteutuma oli 461.341 euroa. Taloudellisesti toimittiin 28.726 euroa talousarviota paremmin.

3. TALOUS

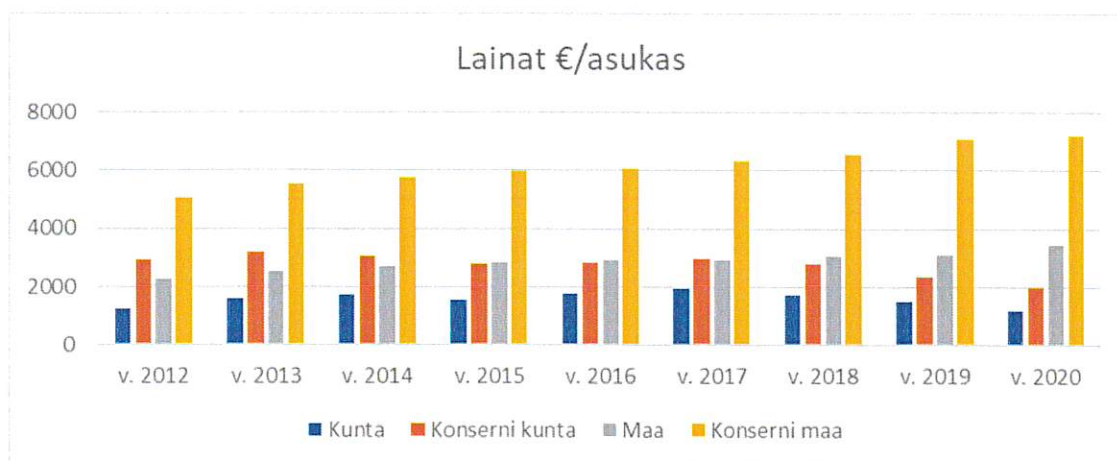
Varsinaisessa talousarviossa ylijäämätavoitteeksi asetettiin 0,275 milj.euroa. Käyttötalouden talousarviota muutettiin toimintavuoden aikana siten, että muutosten jälkeen ennakoitiin tulokseksi 0,147 milj.euroa. Tilikauden tulos toteutui 0,793 milj.euroa ylijäämäisenä. Toteutuma oli alkuperäistä että muutettua talousarviota selvästi parempi. Talousarvioon nähden määrärahan ylityksiä käyttötaloudessa oli 0,172 milj.euroa. Ylitykset kohdistuivat johtamisen ja peruspalvelutoimen kohdistui johtamisen tulosalueille. Määrärahaylitykset selittyvät ylimääräisillä poistokirjauksilla. Vastaavasti määrärahasäästöä jäi yhteensä 0,756 milj.euroa. Määrärahasäästöjä kertyi sivistystoimen ja terveydenhuollon palvelujen osalta.

Ulkoiset toimintamenot kasvoivat 2,5 % ja toimintatuotot puolestaan alenivat 3,7 %. Toimintakate heikkeni 3,4 %. Verotulot kasvoivat 5,8 % ja valtionosuudet kasvoivat 8,7 %. Verotulot kasvoivat nyt erityisesti ansiotuloissa ja yhteisöveroissa. Valtionosuuksien kasvu selittyy valtionosuuksien korotuksilla. Rahoitustuottojen enemyys kuluihin nähden oli 0,231 milj.euroa. Korkotaso on pysynyt matalalla. Osinkotuottoja kertyi edellisvuotta enemmän.

Kunnan vuosikate oli 2,327 milj.euroa. Edellisvuonna se oli 1,432 milj.euroa. Kunnan vuosikate parantui olennaisesti edellisvuodesta. Suurin selittävä tekijä oli nyt verotulojen parempi kertymä ja koronan vuoksi valtionosuuksien korotukset. Vuosikatteen määrä oli nyt poikkeuksellisen hyvä. Terveystalo-sopimuksen vaikutus on ollut sote-toimintojen kustannuksiin odotusten mukainen. Kustannustaso ei ole juurikaan muuttunut sopimuksen alun vuoden 2017 tasosta. Sote-kuntayhtymissä kustannusten kasvu on ollut Sulkavan kunnan kustannusten kasvua huomattavasti suurempi. Tilikaudella tehtiin merkittävät 0,912 milj.euron lisäpoistot kiinteistöistä. Lisäpoistot perustuivat kiinteistöjen arvojen kriittiseen tarkasteluun. Tilikauden ylijäämä oli 792.627,72 euroa (ed. v. 876.683,13 euroa).

Kunnan investointimenoihin varsinaisessa talousarviossa ja määrärahamuutoksella varauduttiin 1,360 milj.eurolla. Määrärahojen käyttö oli 0,782 milj.euroa. Investointituloja oli budjetoitu 0,2 milj.euroa ja toteutuma oli 0,065 milj.euroa. Suurin investointikohde oli Tiiterontien perusparannus 0,307 milj.euroa. Muut investoinnit olivat euromäärältään pienehköjä. Investointimäärärahojen käyttöasteeksi jäi n. 57,5 %.

Kunnan lainakanta oli vuoden lopussa 2,967 milj.euroa (ed. v. 3,800 milj.euroa). Lainakannan ja konsernilainojen kehitys pitemmällä aikavälillä ilmenee seuraavasta kuviosta:

Kunnan kokonaislainamäärä ei kasvanut investointien johdosta, vaan investoinnit on pystytty tekemään tulorahoituksella. Samalla on pystytty alentamaan myös suunnitelman mukaisesti kunnan pitkäaikaista lainamäärää. Tämän on mahdollistanut kunnan poikkeuksellisen hyvä vuosikate. Kunnan asukaskohtainen lainamäärä oli 1.195 euroa/asukas. Lainamäärä on n. 2.000 euroa/asukas alle koko maan keskitason. Konsernilainojen määrä on n. 35 % koko maan keskitasosta.

Konserni

Kunta tekee täydellisen konsernitilinpäätöksen. Kuntakonsernin tulos on jokseenkin peruskunnan tuloksen mukainen se oli 1,102 milj.euroa. Konsernitaseen loppusumma on n. 28,123 milj.euroa, kun kunnan taseen loppusumma on 19,715 milj.euroa.

Konsernitaseen loppusumma kuvaa kuntakonsernin kokoa. Konsernin tasetta korottaa kunnan omistamat taloyhtiöt ja osuudet kuntayhtymistä. Konsernin omaisuus koostuu lähinnä rakennuksista ja omistuksista kuntayhtymiin.

Konsernin lainakanta on 5,627 milj.euroa eli 2.268 euroa/asukas (ed. v. 2.361 euroa asukas). Lainakantaa nostavat lähinnä kunnan kiinteistöyhtiöiden lainat. Konsernitaseessa ei ole alijäämää vaan ylijäämää 7,019 milj.euroa.

4. TALOUDEN TASAPAINO

Kuntalain 115.2 § määrää, että jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää, niin toimintakertomuksessa on tehtävä selkoa talouden tasapainotuksen toteutumisesta.

Kunnan taseessa ei ole kattamatonta alijäämää, vaan ylijäämää on 5.278.992 euroa.

Kunnalla on jo merkittävän suuri ylijäämäkertymä varautumaan mahdollisiin heikkoihin talouden vuosiin. Taseen ylijäämä ilmenee seuraavasta kaaviosta:

5. HENKILÖSTÖ

Tilinpäätöksessä henkilöstöön liittyviä asioita selostetaan seikkaperäisesti tilastojen muodossa.

Henkilöstömäärä vuoden 2020 lopussa oli 100 ja edellisenä vuonna 104. Henkilöstöstä vakinaisia oli 68. Kunnan henkilöstömäärä aleni merkittävästi vuonna 2017 sote-palvelujen tuottamisen siirryttyä Attendo/Terveystalolle.

Henkilöstön sairauspäivien lukumäärä oli 863 (ed.v. 835) ja henkilöä kohden n. 8,6 päivää ja se on selvästi alle kuntasektorin keskitason. Vuoden aikana tehtiin työhyvinvointikyselyjä Terveystalon toimesta. Kyselyssä parhaimmat arviot tulivat omaan työhön ja työkykyyn liittyen. Kehittämiskohteina nousi esille esimiestyö ja vaikutusmahdollisuus omaa työtä koskeviin päätöksiin. Työhyvinvointikyselyllä saadaan tarkempi selvitys henkilöstön työtyytyväisyydestä ja kehittämistarpeista.

Työterveydenhuollon kustannukset olivat 39.000 euroa (ed.v. 35.600 euroa)

Henkilöstötoimen tavoitteena on kaikinpuolinen työskentelyolosuhteiden hyvä ylläpito ja henkilöstön motivointi. Riskinä on henkilöstöorganisaation pienuus ja sitä kautta sijaisjärjestelyjen haasteellisuus. Riskinä on myös henkilöstön ikäjakauma. Yli 60 vuotiaiden osuus koko henkilöstöstä on noin kolmannes. Henkilöstön eläköityminen lähivuosina on merkittävää ja tämä tuo huomattavaa rekrytointitarvetta.

6. YHTEENVETO TAVOITTEIDEN TOTEUTUMISESTA

Tarkastuslautakunnan käsityksen mukaan kunnan toiminnalliset tavoitteet on pystytty toteuttamaan kohtuullisen hyvin vaikka koronaepidemia onkin vaikeuttanut palvelujen tuottamista. Erityisesti koronan vaikutus on näkynyt erilaisten tapahtumien peruuntumisena ja opetuspalvelujen ajoittaisena siirtymisenä etäopetukseen. Lapsiperheiden asemaa parannettiin poistamalla päivähoitoon liittyvät maksut. Kunnan asukasluvun nettomuutto oli positiivinen ja asukasluvun alenema jäi maltilliseksi.

Sosiaali- ja terveystalouden tuottamisen siirto sopimuksella Attendo Oy:lle ja sittemmin Terveystalo Oy:lle on toistaiseksi toiminut ennako-odotusten mukaisesti. Sopimuksen tavoitteena oli saada kustannussäästöjä ja se tavoite myös toteutunut. Sosiaali- ja terveydenhuollon menojen ennakoitavuus on ollut hyvä. Toiminnallisesti sopimuksen mukaiset palvelut on tuotettu kohtuullisella tasolla ja kuntalaisia tyydyttävästi. Myös muiden palvelujen kohdalla palvelujen saatavuus ja toimivuus korona huomioon ottaen on ollut hyvä. **Kehitettävää aina kuitenkin on. Mm. kunnan työttömyysaste nousi olennaisesti ja elinkeinon kehittämiseen ja työllistymiseen tarvitaan lisäponnistuksia.** *Taloudellisesti vuosi oli poikkeuksellisen hyvä suurelta osin valtionosuuksien korotusten vuoksi.* Merkittäviä määräraha-poikkeamia ei nyt ilmennyt. Talousarvio toteutui kokonaisuudessaan ennakoitua parempana. Kunnan ja konsernin tase ovat ylijäämäisiä.

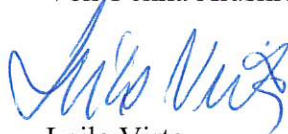
Sulkavalla 18.5.2021

Vesa Virta
Puheenjohtaja

Veli-Pekka Alusniemi

Leila Virta

Sirpa Nokelainen
Varapuheenjohtaja

Ritva Luomaluhka